

Roczny Plan Działania na rok: 2023

Tytuł lub zakres projektu: Przygotowanie i realizacja międzynarodowych badań edukacyjnych w obszarze kompetencji kluczowych

Wersja fiszki: 2

Informacje o instytucji opracowującej fiszkę

Instytucja: Ministerstwo Edukacji Narodowej

Dane kontaktowe osoby (osób) do kontaktów roboczych: Rafał Lawenda, rafal.lawenda@men.gov.pl, tel.: 22 3474374

Fiszka projektu wybieranego w sposób niekonkurencyjny

Podstawowe informacje o projekcie

Numer i nazwa Priorytetu: FERS.01.00. Umiejętności

Numer i nazwa działania FERS: Działanie 01.04 Rozwój systemu edukacji

Cel szczegółowy, w ramach którego projekt będzie realizowany

ESO4.5. Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację pozaformalnego i nieformalnego uczenia się, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego.

Typ projektu FERS:

Rozwój narzędzi i metodyki kształcenia ukierunkowanych na wspieranie kształcenia kompetencji kluczowych i kwalifikacji dostosowany do wymagań rynku pracy

Podmiot, który będzie wnioskodawcą:

Instytut Badań Edukacyjnych (IBE)

Cel i opis projektu (w tym uzasadnienie realizacji i planowana trwałość)

Cel

Głównym celem projektu jest dostarczenie wiarygodnych danych, analiz i rekomendacji istotnych z perspektywy monitorowania i poprawy jakości oraz skuteczności polityki i praktyki edukacyjnej w zakresie rozwoju kluczowych kompetencji dzieci i młodzieży. Dotyczy to zarówno kształcenia w ramach edukacji ogólnej, jak i zawodowej, w tym metodyki kształcenia kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy.

Cele szczegółowe projektu to:

- a) zebranie danych umożliwiających wnioskowanie o umiejętnościach i zmianach umiejętności dzieci i młodzieży poprzez przeprowadzenie w Polsce badań międzynarodowych;
- b) przeprowadzenie pogłębionej analizy danych i opracowanie rekomendacji na potrzeby polityki edukacyjnej;
- c) zwiększenie wykorzystania danych, wiedzy i doświadczeń uzyskanych w ramach badań międzynarodowych przez praktyków edukacyjnych, kadry zarządzające oświatą, środowiska eksperckie i naukowe.

Projekt dostarczy wiarygodnych danych i analiz oraz wniosków i rekomendacji do wykorzystania w polityce edukacyjnej prowadzonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Dane te będą

dotyczyły m.in. poziomu umiejętności uczniów i uczennic, ich mocnych i słabych stron, zróżnicowania umiejętności, także z perspektywy doświadczeń innych krajów. Będą stanowiły ważny zasób wiedzy dla szeregu instytucji i podmiotów odpowiedzialnych za kształtowanie działań w obszarze edukacji na poziomie regionalnym i lokalnym, instytucji odpowiedzialnych za doskonalenie i kształcenie nauczycieli i nauczycielek, a także szkół, w tym także samych nauczycieli i nauczycielek. Dodatkowo, przewidziano działania wspierające wykorzystanie danych z badań międzynarodowych przez środowiska eksperckie i naukowe.

Kontekst

Badania międzynarodowe są jedynym źródłem pozwalającym na ocenę zmian poziomu umiejętności podstawowych i, szerzej, kompetencji - kluczowych dzieci i młodzieży w Polsce, a także ich odniesienie do wyników z innych krajów. Planowane w projekcie i obecnie realizowane badania międzynarodowe, które będą także przedmiotem analiz, obejmują m.in. następujące kompetencje wymienione w zaleceniu Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2018/C 189/01):

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- kompetencje obywatelskie.

Ankiety wypełniane przez uczniów, uczennice, ich rodziców, nauczycieli i nauczycielki pozwalają także wnioskować o środowisku i sposobach uczenia się i nauczania w szkole i poza szkołą. Dostarczając obiektywnych danych i wiedzy analitycznej, badania międzynarodowe odgrywają kluczową rolę w rozwoju polskiego systemu edukacyjnego, przede wszystkim umożliwiając

rozpoznanie jego mocnych i słabych stron. Pozwalają na określenie poziomu umiejętności uczniów i uczennic, wskazanie obszarów, z którymi polscy uczniowie i uczennice radzą sobie lepiej i z którymi słabiej. Porównanie osiągnięć w Polsce i innych krajach pozwala ocenić konkurencyjność systemu edukacji i identyfikować najlepsze praktyki. Badania międzynarodowe pozwalają także na szczegółowe analizy różnorodnych czynników kontekstowych, w tym związanych z pracą szkół oraz nauczycieli i nauczycielek. Dają tym samym unikalny wgląd w sposoby pracy na lekcji, stosowane metody dydaktyczne, czy przykładowo kwestie stanowiące wyzwania dla nauczycielek i nauczycieli, co w konsekwencji przyczyniać się może do poprawy procesu doskonalenia nauczycielek i nauczycieli, wprowadzania do systemu innowacji dydaktycznych i zmian w postawach uczniów i uczennic.

Obecnie informacje o osiągnięciach uczniów i uczennic na kolejnych etapach edukacyjnych gromadzone w ramach realizacji zadań ustawowych są ograniczone do egzaminów zewnętrznych odbywających się na przejściu między szkołą podstawową a szkołą ponadpodstawową (egzamin ósmoklasisty) oraz dla ok. 70% uczniów i uczennic przystępujących do egzaminu maturalnego oraz egzaminów zawodowych w kształceniu zawodowym oraz rzemiośle. Egzaminy zewnętrzne pełnią przede wszystkim funkcję selekcyjną lub potwierdzania kompetencji (egzaminy zawodowe). Ich zaletą jest powszechność i porównywalność, co odbywa się jednak kosztem ograniczonych możliwości wykorzystania wielu zadań testowych, w tym innowacyjnych zadań mierzących umiejętności podstawowe w środowisku cyfrowym i adaptowania testów do zmieniających się form korzystania z umiejętności. Ponadto, egzaminy zewnętrzne nie pozwalają na porównanie umiejętności polskich uczniów i uczennic z ich rówieśnikami z innych krajów. Odnoszą się bezpośrednio do polskich podstaw programowych, a więc nie dają szerszego pola do refleksji o kompetencjach uczniów i uczennic wykraczających poza podstawy programowe, istotnych z

perspektywy współczesnych wyzwań i potencjalnych zmian w zakresie treści podstaw i programów nauczania.

Dotychczasowe działania

Udział Polski w badaniach międzynarodowych pozwolił na zebranie wartościowych danych pokazujących mocne i słabe strony polskiego systemu edukacji (zob. m.in.: M. Sitek (red.): TIMSS 2019. Wyniki międzynarodowego badania osiągnięć czwartoklasistów w matematyce i przyrodzie. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, 2020; M. Sitek, E. B. Ostrowska (red.) Czytanie, rozumienie, rozumowanie. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, 2020; J. Kaźmierczak, K. Bulkowski (red.) Przeczytać i zrozumieć. Wyniki międzynarodowego badania osiągnięć czwartoklasistów w czytaniu – PIRLS 2021. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, 2023). W trakcie realizacji są kolejne badania (PISA 2022, ICCS 2022, PIAAC 2022-23, TIMSS 2023, TALIS 2024), których wyniki będą sukcesywnie upubliczniane w latach 2023-2025. Polscy uczniowie i uczennice, zwłaszcza na etapie szkoły podstawowej i na początkowym etapie kształcenia ponadpodstawowego, osiągnęli dotąd bardzo dobre wyniki w pomiarach umiejętności rozumienia tekstu. Relatywnie gorzej radzili sobie natomiast pod względem umiejętności matematycznych i rozumowania w naukach przyrodniczych. Szczegółowe analizy pozwalają dostarczyć szeregu informacji na ten temat i sugerują, jakie wyzwania stoją przed polskim systemem kształcenia.

Dotychczas realizowane badania były ważne dla budowania w Polsce zasobów kompetencyjnych istotnych dla realizacji badań porównawczych i analiz ich wyników. W ramach tych badań gromadzona jest olbrzymia liczba danych, których potencjał nie jest w pełni wykorzystywany do prowadzenia pogłębionych diagnoz i wykorzystywania wyników w polityce edukacyjnej. Jednocześnie, potrzeby potencjalnych odbiorców i odbiorczyń tych danych są bardzo zróżnicowane, sprawiając, że obszernie raporty krajowe i międzynarodowe często bezpośrednio nie odpowiadają wszystkim

potrzebom. Dotychczas prowadzone projekty w założeniu skupiały się na zrealizowaniu zobowiązań międzynarodowych i dostarczaniu danych, nie zakładały przeprowadzania pogłębionych analiz po upublicznieniu międzynarodowego i krajowego raportu z badania. Podczas wielu cykli badawczych zaobserwowano potrzebę przeprowadzenia zaawansowanych analiz i pogłębionych interpretacji we współpracy z praktykami i środowiskiem eksperckim i naukowym (zaplanowane w projekcie), co dostarczy pełnego obrazu funkcjonowania systemu edukacyjnego w wybranych obszarach. Aktualnie prowadzone i planowane badania międzynarodowe w coraz większym stopniu mierzą umiejętności odzwierciedlające realia i wyzwania, z którymi mierzą się społeczności we współczesnym świecie, a które obecnie są w bardzo niewielkim stopniu diagnozowane. Dotyczy to przede wszystkim pomiaru umiejętności rozumienia tekstów w formie cyfrowej i korzystania z umiejętności matematycznych i z zakresu nauk przyrodniczych w kontekście nowych technologii kreatywności, umiejętności finansowych czy kompetencji obywatelskich, postaw wobec środowiska i zrównoważonego rozwoju oraz tzw. zielonych umiejętności.

Wykorzystanie efektów oraz planowana trwałość

Działania w projekcie są podporządkowane głównemu celowi projektu, jakim jest zwiększenie możliwości wykorzystywania badań naukowych dotyczących kompetencji dzieci i młodzieży w polityce i praktyce edukacyjnej oraz zarządzaniu oświatą, co w konsekwencji ma się przełożyć na poprawę jakości i skuteczności polityki i praktyki edukacyjnej w zakresie rozwoju kompetencji kluczowych. Okres realizacji projektu (2024-2029) jest powiązany z międzynarodowym, niezależnym od IBE, harmonogramem zaplanowanych w projekcie badań: PIRLS 2026 (2024-2028), TIMSS 2027 (2024-2029), ICILS 2028 (2026-2030) i SSES runda 3 (2025-2027).

Badania służą tworzeniu zasobów informacyjnych dla polityki edukacyjnej, mają umożliwić monitorowanie systemu edukacji - wykorzystywane będą

do analizy funkcjonowania systemu edukacyjnego. Dzięki udziałowi w kolejnych edycjach badania, możliwe jest śledzenie i analiza długofalowych trendów. Z punktu widzenia systemu edukacji, analiza umiejętności na przestrzeni lat, a także śledzenie zmian i postępów w kształceniu poszczególnych obszarów jest unikalnym narzędziem do monitorowania skuteczności i jakości edukacji w Polsce (ostatni cykl badania PISA 2018 był np. podsumowaniem systemu edukacji wprowadzonego w 1999 i zreformowanego w 2017 roku).

Udział Polski w badaniach międzynarodowych jest ważny z kilku względów:

- dla resortu edukacji badanie stanowi ważne źródło informacji o osiągnięciach uczniów i uczennic po kolejnych etapach edukacji, dając zobiektywizowaną informację o umiejętnościach, praktykach i postawach uczniów i uczennic, rodziców oraz nauczycieli i nauczycielek. Wpisuje się także w zadania ministerstwa w zakresie nadzoru pedagogicznego: monitorowania jakości nauczania na poziomie krajowym;
- korzyści z udziału w badaniach długofalowych zwiększają się z czasem, ponieważ każda kolejna edycja dostarcza więcej informacji do analizy przemian zachodzących w szkołach, tworzy zasób, który będzie stanowił punkt odniesienia dla analiz przez wiele kolejnych lat;
- w badaniach międzynarodowych zbieranych jest wiele informacji kontekstowych, dotyczących sytuacji społeczno-ekonomicznej uczniów i uczennic, ich postaw oraz dobrostanu (np. relacji rówieśniczych, poczucia bezpieczeństwa w szkole), a także dotyczących postaw i opinii nauczycielek oraz nauczycieli, co stanowi podstawę dokonywania pogłębionych analiz i wyciągania wniosków dla polityki edukacyjnej. Dane z badania są publicznie dostępne i mogą być wykorzystywane również w doskonaleniu zawodowym nauczycielek oraz nauczycieli i w badaniach naukowych także po jego zakończeniu.

Uzasadnienie wyboru projektu w sposób niekonkurencyjny oraz wyboru podmiotu, który będzie wnioskodawcą

Uzasadnienie wyboru trybu niekonkurencyjnego

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazuje, że zastosowanie trybu niekonkurencyjnego jest dopuszczalne w przypadku projektów mających strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju (art. 44 ust. 2 pkt 2).

Niniejszy projekt ma duże znaczenie strategiczne – przewidziane działania mają na celu poszerzenie i pogłębienie wiedzy nt. kształcenia kompetencji kluczowych wśród dzieci i młodzieży. Stanowi tym samym istotny element budowania kapitału ludzkiego w Polsce. Projekt wpisuje się w kierunki działań i cele określone w krajowych i europejskich dokumentach strategicznych.

W Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 identyfikującej podniesienie poziomu kompetencji, w tym kompetencji cyfrowych, jako jeden z kluczowych celów rozwojowych kraju, autorzy m.in. wskazują, że do pełnego określenia poziomu umiejętności niezbędna jest diagnoza rzeczywistych umiejętności, ze szczególnym naciskiem na kompetencje kluczowe.

W Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 kwestia umiejętności podstawowych i przekrojowych dzieci i młodzieży to jeden z kluczowych obszarów działania, zaś opracowywanie i wdrażanie nowych rozwiązań na rzecz rozwoju tych umiejętności stanowi jeden z określonych tematów działania.

Strategia produktywności 2030 wskazuje na konieczność zmian w systemie edukacji i rozwoju kompetencji proinnowacyjnych i kompetencji kluczowych uczniów, zaś kwestię rozwoju kompetencji cyfrowych identyfikuje jako

jedno z kluczowych działań z perspektywy wyzwań przyszłości. Wyniki międzynarodowych badań wykorzystywane są do celów diagnostycznych we wszystkich najważniejszych dokumentach strategicznych dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego kraju i edukacji, a także wskazywane są jako wskaźniki monitorowania (np. w Zintegrowanej Strategii Umiejętności – część ogólna), wykorzystywane są do monitorowania Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ (cel 4: Dobra jakość edukacji) oraz monitorowania postępów współpracy europejskiej w polityce edukacyjnej (np. rezolucja Rady w sprawie struktury zarządzania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) (2021/C 497/01), która odwołuje się do badań PISA i ICILS jako źródła wskaźników).

Uzasadnienie wyboru wnioskodawcy

Projekt został przewidziany do realizacji przez Instytut Badań Edukacyjnych z uwagi na potencjał kadrowy Instytutu oraz jego unikalne doświadczenie w prowadzeniu działalności badawczo-wdrożeniowej w obszarze edukacji. Naukowo-metodyczny charakter i zakres przedsięwzięcia wymaga zaangażowania podmiotu łączącego doświadczenia naukowo-badawcze z doświadczeniem wdrażania wyników badań do praktyki edukacyjnej, a zarazem podmiotu mającego ugruntowaną pozycję i doświadczenie we współpracy krajowej i zagranicznej. Instytut Badań Edukacyjnych (IBE), zgodnie ze statutem i zadaniami ustawowymi, prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe w obszarze edukacji, przystosowuje ich wyniki do potrzeb praktyki, a także zajmuje się wdrażaniem wyników badań i prac rozwojowych. Dla wyboru IBE kluczowe znaczenie ma wieloletnie doświadczenie Instytutu w obszarze działań merytorycznych planowanych w ramach projektu związane z realizacją badań międzynarodowych i innych badań i projektów edukacyjnych dotyczących jakości systemu edukacji.

Instytut Badań Edukacyjnych jest państwową jednostką organizacyjną – instytutem badawczym nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. IBE uczestniczy m.in. w realizacji zadań ustawowych z art. 26b (Monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych) oraz art. 46b (Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego) ustawy Prawo oświatowe.

W latach 2010-2015 IBE realizował projekt pn. „Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego” (Program Operacyjny Kapitał Ludzki). Jego celem było wzmocnienie systemu edukacji w zakresie badań edukacyjnych oraz zwiększenie wykorzystywania wyników badań naukowych w polityce i praktyce edukacyjnej oraz w zarządzaniu oświatą.

Od kilkunastu lat IBE jest jedynym podmiotem w Polsce prowadzącym w naszym kraju największe międzynarodowe edukacyjne badania porównawcze koordynowane przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Międzynarodowe Stowarzyszenie Mierzenia Osiągnięć Szkolnych (IEA), mając tym samym unikalne doświadczenie i monopol kompetencyjny w tym obszarze. Działania te wymagają spełnienia najwyższych standardów badawczych związanych z metodologią i sposobem organizacji badań. IBE ma niezbędne kompetencje i przygotowanie w tym zakresie, a ponadto jest oceniany jako rzetelny, wiarygodny i doświadczony partner przez międzynarodowe konsorcja badawcze i instytucje z innych krajów. Międzynarodowe badania edukacyjne, które były lub są prowadzone przez IBE we współpracy z MEN to:

- Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów (PISA/OECD);
- Międzynarodowe Badanie Postępów Biegłości w Czytaniu (PIRLS/IEA);
- Międzynarodowe Badanie Umiejętności Dorosłych (PIAAC/OECD);

- Międzynarodowe Badanie Wyników Nauczania Matematyki i Nauk Przyrodniczych (TIMSS/IEA);
- Międzynarodowe Badanie Kompetencji Obywatelskich (ICCS/IEA);
- Międzynarodowe Badanie Kompetencji Komputerowych i Informacyjnych (ICILS/IEA);
- Międzynarodowe Badanie Nauczania i Uczenia się (TALIS/OECD).

IBE ma jednocześnie wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów współfinansowanych z funduszy europejskich (programy: PO KL, PO WER, Horyzont 2020, Erasmus+), co jest istotne z perspektywy sprawnego prowadzenia, kontroli i rozliczania takich projektów.

Główne zadania przewidziane do realizacji w projekcie, ze wskazaniem (o ile dotyczy): grup docelowych, planowanych terminów realizacji zadań oraz szacunkowych kosztów ich realizacji (w tym jako % budżetu projektu (kosztów bezpośrednich))¹

Zadanie 1. Badania ilościowe prowadzone na losowych próbach szkół, uczniów i uczennic oraz nauczycieli i nauczycielek, umożliwiającym wnioski o całej populacji.

Udział w przygotowaniu, realizacji badań oraz weryfikacja danych dotyczących kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży. W ramach tego obszaru realizowane będą zobowiązania wynikające z udziału Polski w wybranych badaniach międzynarodowych: PIRLS 2026, TIMSS 2027, ICILS 2028 i SSES (3 runda). Są to badania szczególnie istotne ze względu na

¹ Nie dotyczy projektów instrumentów finansowych i wybranych projektów wskazanych przez IZ (np. projekty koordynacyjne ROPS).

brak innych sposobów oceny na szeroką skalę wskazanych kompetencji uczniów i uczennic w trakcie 8-letniej nauki w szkole podstawowej.

- Badanie PIRLS 2026 - Międzynarodowe badanie postępów biegłości w czytaniu, pomiar umiejętności rozumienia czytanego tekstu wśród uczniów i uczennic 4 klasy szkoły podstawowej (okres realizacji: 2024-2028).
- Badanie TIMSS 2027 - Międzynarodowe Badanie Wyników Nauczania Matematyki i Nauk Przyrodniczych, pomiar umiejętności matematycznych i przyrodniczych wśród uczniów i uczennic 4 i 8 klasy szkoły podstawowej (okres realizacji: 2025-2029).
- Badanie ICILS 2028 - Międzynarodowe Badanie Kompetencji Komputerowych i Informacyjnych, pomiar kompetencji uczniów i uczennic klas ósmych (okres realizacji: 2026-2030).
- Badanie SSES (3 runda) - Badane Umiejętności Społecznych i Emocjonalnych, pomiar kompetencji społecznych i emocjonalnych wśród uczniów piętnastoletnich (okres realizacji 2025-2027).

Badanie PIRLS w Polsce realizowane będzie po raz pierwszy w formie komputerowej (CBA - computer-based assessment), co daje nowe możliwości w zakresie wglądu w umiejętności i pomiaru kompetencji narzędziami odzwierciedlającymi bieżące trendy i symulujących autentyczne środowiska np. czytania.

Badanie ICILS było wprawdzie przeprowadzone w Polsce w 2013, jednak w kolejnych edycjach (2018, 2023, w których Polska nie uczestniczyła) wprowadzono w nim znaczne zmiany.

Wykorzystywana w tych badaniach metoda pomiaru umiejętności w dużym stopniu nawiązuje do niezbędnych w dzisiejszym świecie umiejętności, posługując się narzędziami imitującymi rzeczywiste sytuacje, w których dzieci i młodzież muszą wykazać się konkretnymi kompetencjami.

Czwartym badaniem, które zaplanowano w projekcie to badanie OECD dotyczące kompetencji społecznych i emocjonalnych - SSES (Survey on Social and Emotional Skills). Badanie to dotyczy obszaru stanowiącego duże wyzwanie dla systemu edukacji, a związanego z dobrostanem uczniów. Jak wskazują badania polscy uczniowie wypadają znacznie poniżej średniej państw OECD właśnie pod kątem kompetencji społecznych i emocjonalnych (zob. OECD (2023). PISA 2022 Results (Volume II). Learning During – and From – Disruption, OECD Publishing, Paris). Szczególnie istotny jest rozwój kompetencji społecznych i emocjonalnych dzieci i młodzieży, a odpowiednia diagnoza poziomu tych kompetencji to pierwszy krok w tym kierunku. Badanie SSES przeprowadzane jest wśród uczniów 15-letnich, uczestniczą w nim także dyrektorzy szkół i nauczyciele. Badanie realizowane będzie w latach 2025-2027, a opracowywanie wyników będzie także kontynuowane w 2028 r.

W każdym z badań działania obejmują:

- organizację badania w Polsce,
- adaptację metodologii badania do polskich warunków,
- adaptację, tłumaczenie i nadzór nad technicznym przygotowaniem narzędzi badawczych,
- przygotowanie operatu losowania i współpracę w zakresie próby badawczej,
- przygotowanie wszystkich instrukcji i materiałów badawczych,
- przygotowanie do realizacji oraz realizację badań (badanie próbne lub główne),
- rekrutację szkół i współpracę z badanymi szkołami, nauczycielami i nauczycielkami i rodzicami uczniów i uczennic,
- kontrolę realizacji badania,
- wprowadzanie danych, przygotowanie lub weryfikację zbiorów danych, przekazanie zbiorów danych do międzynarodowego konsorcjum.

Dodatkowo, ważną częścią działań jest stała współpraca z międzynarodowym konsorcjum badawczym, udział w szkoleniach i spotkaniach międzynarodowych.

Międzynarodowe standardy zapewniają jakość i porównywalność wyników wszystkich wymienionych badań. Wszystkie te badania prowadzone są przez międzynarodowe konsorcja badawcze, które mają prawa majątkowe do wykorzystywanych w badaniu systemów, narzędzi i innych materiałów, jak również wytworzonych danych. Umowy na realizację badań zobowiązują też Polskę do zachowania tajności wykorzystywanych narzędzi lub materiałów oraz wyników badań do uzgodnionego międzynarodowo dnia upublicznienia wyników.

Produkty:

1. Zestawy przekazanych danych z przeprowadzonych w Polsce badań PIRLS 2026, TIMSS 2027 (dla klasy 4 i 8), ICILS 2028 i SSES (3 runda) do międzynarodowego konsorcjum badawczego oraz dokumentacja polskiej wersji badań (4 zestawy danych).
2. Raporty krajowe prezentujące najważniejsze wyniki i wnioski z badań PIRLS 2026, TIMSS 2027 (dla klasy 4 i 8) i SSES (3 runda). Raport z badania ICILS 2028 zostanie przygotowany i opublikowany przy wykorzystaniu środków z budżetu państwa (4 raporty).

Planowany termin realizacji działania: styczeń 2024 – czerwiec 2029.

Szacunkowy koszt: ok: 75% kosztów bezpośrednich.

Zadanie 2. Analizy danych na potrzeby polityki i praktyki, wspieranie wypracowywania i wdrażania rozwiązań systemowych

W ramach zadania zaplanowano przeprowadzenie pogłębionej analizy danych pochodzących z badań PIRLS 2021 (dane dostępne od 05.2023), TIMSS 2023 (od 12.2024), PISA 2022 (od 12.2023), ICCS 2022 (od 12.2023), TALIS 2024 (od 12.2025), PIAAC 2022-23 (od 12.2024), danych

pochodzących z równoległe prowadzonych badań ze środków budżetowych (np. PISA 2025, dane dostępne od 12.2026), a także danych pochodzących z badań finansowanych w ramach projektu na potrzeby polityki i praktyki edukacyjnej.

W odpowiedzi na zidentyfikowane obszary problemowe, jako uzupełnienie będą prowadzone: niewielkie badania ilościowe online oraz wywiady jakościowe, umożliwiające uzyskanie pogłębionej wiedzy o problemach i ich potencjalnych rozwiązaniach; analizy wykorzystujące dane wtórne, czyli informacje gromadzone przez MEN oraz IBE w ramach realizacji zadań ustawowych i innych aktywności.

Analizy będą obejmować obszary zidentyfikowane w ramach działań projektowych. Ich wstępna lista obejmuje następujące kwestie:

1. Mocne i słabe strony umiejętności uczniów i uczennic, widziane w kontekście wyników osiągniętych przez uczniów i uczennice z wybranych krajów.
2. Dzieci, młodzież i młodzi dorośli z niskimi umiejętnościami i identyfikacja ich potrzeb edukacyjnych.
3. Różnice między płciami w kontekście pomiaru rozumienia tekstu (PIRLS, PISA, PIAAC) oraz postaw i umiejętności wpływających na rzadszy wybór ścieżek kształcenia z zakresu STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics).
4. Różnice w wynikach między różnymi rodzajami szkół oraz w szkołach działających w defaworyzowanych środowiskach, w kontekście wyrównania szans edukacyjnych.
5. Kwestie dotyczące atmosfery w szkole i poczucia przynależności do szkoły, jako czynników wpływających na zaangażowanie uczniów i uczennic i ich sukcesy edukacyjne.

Obszary, w których planowane będą pogłębione badania i analizy oraz wnioski z analiz i rekomendacje będą konsultowane z kluczowymi

interesariuszami w ramach organizowanych cyklicznie spotkań i debat (m.in. z przedstawicielami i przedstawicielkami MEN i innych urzędów centralnych, ekspertami i ekspertkami z dziedziny edukacji, przedstawicielami i przedstawicielkami organizacji pozarządowych, organizacji zrzeszających jednostki samorządu terytorialnego, dyrektorów szkół oraz nauczycieli, organizacji młodzieżowych, organizacji rodziców).

Zanonimizowane dane jednostkowe z badań są upubliczniane przez organizatorów badania (IEA i OECD). Są to badania reprezentacyjne, z których można wyliczać wskaźniki na poziomie krajowym (już teraz dostępne np. na polskich stronach SDG (<https://sdg.gov.pl/qualityeducation/>). Zależnie od rozwoju funkcjonalności wypracowanych w realizowanym równolegle w FERS projekcie niekonkurencyjnym "e-dostęp", możliwe jest prezentowanie wyników w ramach tego systemu.

Działania w zadaniu obejmują współpracę międzynarodową wykorzystującą sieci instytucji odpowiedzialnych za realizację badań międzynarodowych (krajowe zespoły badawcze z wybranymi krajami europejskimi).

Produkty:

1. Raporty analityczne na podstawie przeprowadzonych analiz danych pochodzących z różnych międzynarodowych badań edukacyjnych (np. PIRLS, TIMSS, PISA, ICCS, PIAAC, TALIS). Raporty będą zawierać wnioski dotyczące wskazanych powyżej i zidentyfikowanych w projekcie obszarów problemowych (4 raporty).
2. Rekomendacje systemowe, które będą uwzględniały analizę danych i służyły jako wytyczne dla polityki oświatowej i praktyki funkcjonowania instytucji oświatowych (4 zestawy rekomendacji).
3. Policy briefs – krótkie, punktowe analizy prezentujące istotne wyniki różnych badań międzynarodowych np. PIRLS, TIMSS, PISA, ICCS, PIAAC, TALIS, SSES) i koncentrujące się na kluczowych zagadnieniach edukacyjnych. Policy briefs będą służyły do dostarczania konkretnych

informacji decydentom, w dogodnej dla nich formie, w celu wpływania na podejmowanie decyzji na poziomie polityki edukacyjnej (8 analiz).

Planowany termin realizacji działania: styczeń 2024 – czerwiec 2029.

Szacunkowy koszt: ok. 15% kosztów bezpośrednich.

Zadanie 3. Wzmocnienie wykorzystania danych i wniosków z międzynarodowych badań porównawczych w praktyce edukacyjnej

Zadanie ma charakter dodatkowy względem głównego celu projektu, wzmacniający przekaz wynikający z badań i ich wyników (zadanie 1) oraz analiz przeprowadzanych w ramach projektu (zadanie 2). W ramach tego zadania planowane są działania skierowane do praktyków edukacyjnych, środowisk naukowych i eksperckich, mające na celu zwiększenie wykorzystania danych, wiedzy i doświadczeń uzyskanych w ramach badań międzynarodowych. Warsztaty i seminaria pozwolą na zebranie informacji zwrotnej, pokażą jak rozumiane są poszczególne treści, które informacje są szczególnie cenione. Posłużą to do wypracowania i doskonalenia materiałów, które będą potem udostępniane dla szerokich grup odbiorców i odbiorczyń w formie online.

Planowane działania:

1. Organizacja serii seminariów dla kadr nauczycielskich oraz przedstawicieli i przedstawicielek ośrodków doskonalenia nauczycieli, które umożliwią uczestniczącym w nim osobom zapoznanie się z wynikami badań dotyczących kompetencji kluczowych, omówienie praktycznych strategii nauczania, a zarazem przetestowanie materiałów do szerszego upowszechniania.
2. Organizacja serii warsztatów lub szkoleń skierowanych do środowiska naukowego, ekspertów i ekspertek, kadry zarządzającej oświatą, którzy będą korzystać z danych pochodzących z badań międzynarodowych. Warsztaty (opcjonalnie szkolenia) obejmą praktyczne aspekty analizy

danych z badań międzynarodowych, w tym interpretację wyników oraz wizualizację danych. Ich celem będzie umożliwienie wykorzystania zgromadzonych danych do prowadzenia prac badawczo-rozwojowych, publikacji naukowych, prowadzenia analiz na rzecz polityk publicznych. Podobnie jak w przypadku przedstawionych we wcześniejszym punkcie seminariów, wydarzenia te pozwolą rozwijać materiały udostępniane następnie online szerszym grupom odbiorców i odbiorczyń.

3. Udostępnianie wyników badań, rekomendacji i innych, wypracowanych w formach cyfrowych, materiałów dotyczących danych z badań międzynarodowych, wyników badań i analiz. Doświadczenia z prowadzonych warsztatów (ew. szkoleń) zostaną wykorzystane do dopracowania materiałów. Stosowane będą różnorodne formy (np. obszerniejsze raporty, krótsze materiały informacyjne, nagrania, filmy instruktażowe i in.) dopasowane do różnych grup odbiorców i odbiorczyń oraz różnych środowisk stanowiących przedstawione poniżej grupy docelowe projektu. Do udostępniania materiałów wykorzystywane będą m.in. formuły przyjęte dla produktów FERS, a także inne dostępne portale internetowe i kanały informacji, np. publiczne portale z zakresu edukacji, strony IBE, celowane mailingi do szkół i placówek. Dystrybucja materiałów prowadzona będzie także we współpracy z innymi instytucjami i różnymi środowiskami (np. ośrodkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi, partnerami społecznymi, organizacjami młodzieżowymi i zrzeszającymi rodziców, a także poprzez inne projekty FERS oraz grupę sterującą monitorującą projekty niekonkurencyjne z obszaru edukacji).

Produkty:

1. Seminaria dla kadr nauczycielskiej oraz przedstawicielek i przedstawicieli ośrodków doskonalenia nauczycieli - seria seminariów na temat wyników badań dotyczących kompetencji kluczowych, oraz omówienie

praktycznych strategii nauczania – minimum 200 uczestników i uczestniczek weźmie udział w organizowanych seminariach.

2. Warsztaty lub szkolenia dla środowiska eksperckiego i naukowego, a także kadry zarządzającej oświatą dotyczące analizy danych z badań międzynarodowych – minimum 100 uczestników i uczestniczek weźmie udział w organizowanych warsztatach lub szkoleniach (oddzielne grupy dla środowisk eksperckich i naukowych oraz kadry zarządzającej oświatą).
3. Wyniki badań, rekomendacje i inne, wypracowane w formach cyfrowych, materiały dotyczące danych z badań międzynarodowych, wyników badań i analiz zostaną upubliczniona wśród minimum 5 wyróżnionych grup odbiorców i odbiorczyń (1. kadry systemu oświaty, 2. rodzice uczniów i uczennic, organizacje rodziców, organizacje pozarządowe, partnerzy społeczni, 3. przedstawiciele i przedstawicielki ministerstw, urzędów centralnych, instytucji z otoczenia organizacyjnego resortów, 4. przedstawiciele i przedstawicielki organów prowadzących szkoły i placówki, w tym jednostek samorządu lokalnego, 5. środowiska eksperckie i naukowe).

Planowany termin realizacji działania: styczeń 2024 – czerwiec 2029.

Szacunkowy koszt: ok. 10 % kosztów bezpośrednich.

Zadanie 4. Koszty pośrednie - 10% zgodnie z Wytycznymi dot. kwalifikowalności wydatków

Koszty pośrednie projektu będą ponoszone zgodnie z zamkniętym katalogiem kosztów wskazanych w Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 i będą obejmowały w szczególności:

Koszty związane z zaangażowaniem personelu:

- koszty koordynatora projektu oraz innego personelu zaangażowanego w zarządzanie, rozliczanie, monitorowanie projektu lub prowadzenie innych działań administracyjnych w projekcie, w szczególności koszty wynagrodzenia tych osób, ich delegacji służbowych i szkoleń,
- koszty zarządu (wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania wnioskodawcy, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. kierownika jednostki),
- koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna, w tym dotycząca zamówień) na potrzeby funkcjonowania wnioskodawcy,
- koszty obsługi księgowej (wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie)

Przykładowe stanowiska pracy lub funkcje w tej kategorii kosztów:

- specjalista ds. kadr, Inspektor Ochrony Danych,
- księgowy/st. specjalista ds. płac,
- specjalista ds. zamówień publicznych,
- informatyk,
- ekspert ds. komunikacji i promocji,
- radca prawny/ prawnik,
- główny analityk/główna analityczka ds. seminariów,
- gł. specjalistka ds. koordynacji i rozliczania projektów.
- Ww. katalog stanowisk może ulec zmianie, a wnioskodawca zdecyduje o wymiarze i zakresie finansowania tych stanowisk w trakcie realizacji projektu.

Koszty pośrednie związane z miejscem realizacji projektu:

- koszty utrzymania powierzchni biurowych (czynsz, najem, opłaty administracyjne),

- odpisy amortyzacji lub zakupu aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych),
- opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków, opłaty za wywóz odpadów komunalnych,
- koszty działań informacyjno-promocyjnych projektu (np. zakup materiałów promocyjnych i informacyjnych, utworzenie i prowadzenie podstrony internetowej o projekcie, oznakowanie projektu, plakaty, ulotki, itp.),
- koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich,
- koszty usług powielania dokumentów,
- koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych,
- koszty ochrony,
- koszty sprzątnięcia pomieszczeń, w tym środków czystości, dezynsekcji, dezynfekcji, deratyzacji tych pomieszczeń,
- ewentualne opłaty pobierane od dokonywanych transakcji płatniczych (krajowych lub zagranicznych),
- koszty ubezpieczeń majątkowych.

Grupy docelowe całego projektu:

- przedstawiciele i przedstawicielki ministerstw (np. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Cyfryzacji), urzędów centralnych, instytucji z otoczenia organizacyjnego resortów, urzędów marszałkowskich;

- jednostki samorządu terytorialnego jako podmioty lokalnej polityki oświatowej;
- organy prowadzące szkoły i placówki;
- badacze i badaczki edukacyjni, uczelnie, instytuty badawcze i inne podmioty prowadzące badania i analizy edukacyjne;
- nauczyciele, nauczycielki i inna kadra szkół i placówek oświatowych;
- uczniowie, uczennice i ich rodzice;
- instytucje kształcenia i doskonalenia nauczycieli;
- organizacje pozarządowe; - partnerzy społeczni.

Ponadto, Wnioskodawca zaplanuje zatrudnienie w ramach projektu (przez okres realizacji całego projektu) na umowę o pracę w wymiarze co najmniej 0,5 etatu co najmniej 2 osób z niepełnosprawnością w rozumieniu Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 lub zapewni realizację wyżej wymienionego warunku w ramach usług zleconych w projekcie.

Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie?

Nie

Czy projekt będzie projektem grantowym?

Nie

Przewidywany termin złożenia wniosku o dofinansowanie:

4. kwartał 2023 r.

Przewidywany okres realizacji projektu

01.01.2024-30.06.2029

Szacowany budżet projektu

Szacowana kwota wydatków w projekcie w podziale na lata i ogółem (PLN):

- w roku 2024: 4 000 000,00
- w roku 2025: 9 000 000,00
- w roku 2026: 9 000 000,00
- w roku 2027: 9 000 000,00
- w roku 2028: 6 500 000,00
- w roku 2029: 2 500 000,00

- ogółem: 40 000 000,00

Wymagany wkład własny beneficjenta (PLN): Nie

Szacowany wkład UE (PLN): 33 008 000,00

Cross-financing:

Nie

Zakładane efekty projektu wyrażone wskaźnikami

Wskaźniki rezultatu

1. Liczba przedstawicieli kadr systemu oświaty, którzy podnieśli kompetencje.
Wartość docelowa dla projektu: 180
2. Liczba upublicznionych raportów krajowych z realizowanych badań międzynarodowych.
Wartość docelowa dla projektu: 4
3. Liczba upublicznionych raportów analitycznych.
Wartość docelowa dla projektu: 4

Wskaźniki produktu

1. Liczba przedstawicieli kadr systemu oświaty objętych wsparciem.

Wartość docelowa dla projektu: 200

2. Liczba opracowanych raportów krajowych z realizowanych badań międzynarodowych.

Wartość docelowa dla projektu: 4

3. Liczba opracowanych raportów analitycznych.

Wartość docelowa dla projektu: 4

Szczegółowe kryteria wyboru projektu

Kryteria dostępu

Nie dotyczy

Podpis osoby upoważnionej do podejmowania decyzji w zakresie Roczego Planu Działania

Miejscowość, data: Warszawa, 23 września 2024 roku

Podpis osoby upoważnionej: Joanna Mucha, Sekretarz Stanu, Ministerstwo Edukacji Narodowej

Fiszka została zatwierdzona przez Instytucję Zarządzającą 3 października 2024